

показник обсягу власних фінансових ресурсів враховує не лише наявні кошти, а й матеріальні ресурси (будинки, квартири, машини тощо), якими володіють домогосподарства, що вказує на перевищення власних коштів над обсягом кредитних боргів.

Основними причинами скорочення обсягу кредитних ресурсів домогосподарств в останні роки є: зростання облікової ставки НБУ, рівень попиту на банківські продукти, платоспроможність домогосподарств та рівень інфляції.

Література:

1. Офіційний сайт Національного банку України URL: <http://www.bank.gov.ua/Statist/sfs.ht> (дата звернення: 20.11.2018).
2. Що передбачає новий Закон «Про споживче кредитування»? URL: <https://finpost.com.ua/news/3645> (дата звернення: 20.11.2018).

Сидорчук Анатолій Андрійович

Канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія Тернопільського національного економічного університету

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ

При затвердженні паспортів бюджетних програм визначаються цілі, які мають бути досягнуті за результатами її реалізації і які знаходять своє відображення у показниках затрат, продукту, ефективності та якості бюджетної програми [1]. *Показники ефективності* при реалізації окремої бюджетної програми будуть відрізнятися між собою, проте вони обов'язково матимуть спільну складову – оцінюють величину середніх витрат, які припадають на одну особу (споживача благ). Такою особою може стати один учень, житель громади, молода особа тощо. Тому, формула, яка запропонована вітчизняними дослідниками Б. Малиняком та В. Гориним $ЕФЕКТИВНІСТЬ = \frac{БЛАГО}{ВИТРАТИ}$ (1) [2, с. 29], яка передбачає відносну оцінку співставлення благ із понесеними для його надання витратами, у контексті визначення ефективності реалізації місцевими органами влади бюджетних програм трансформується у формулу (2):

$$\text{ПОКАЗНИК(И) ЕФЕКТИВНОСТІ} = \frac{\text{ВИТРАТИ ПРОГРАМИ}}{\text{КІЛЬКІСТЬ СПОЖИВАЧІВ ПОСЛУГИ}} \quad (2)$$

ПОКАЗНИК(И) ЕФЕКТИВНОСТІ позначатимуться нами як K_e .

Тобто формула *ЕФЕКТИВНОСТІ* (2) суттєвим чином відрізняється від формули *ЕФЕКТИВНОСТІ* (1) тим, що при її використанні не оцінюється обсяг наданих бюджетною програмою благ. Водночас, з'являються додаткові інструменти щодо оцінки обсягу понесених витрат на реалізацію програми через порівняння:

- із показниками ефективності по аналогічних програмах у межах країни;
- із усередненим показником ефективності за результатами реалізації бюджетної програми по усіх регіонах країни. Даний показник можна оцінювати як базисний.

Коефіцієнт ефективності, як усереднений показник по програмах, які мають аналогічну спрямованість у межах країни, або як усереднений показник ефективності за результатами реалізації бюджетної програми по усіх регіонах країни позначається нами як $\overline{K_e}$. У випадку його застосування, оцінка ефективності виконання бюджетної програми полягатиме не лише у характеристиці показників її якості – наприклад, середніх витрат на проведення заходів у сфері молодіжної політики у розмірі 1000 грн. – яку здійснюють працівники Державної аудиторської палати України, а у порівнянні із аналогічним показником по аналогічних програмах в окремих регіонах країни.

Формула (2) трансформується у формулу (2.1.):

$$\text{ПОКАЗНИК(И) ЕФЕКТИВНОСТІ} = \frac{K}{K_e} \quad (2.1.)$$

У випадку якщо показники ефективності по бюджетних програмах окремої територіальної громади в абсолютному розмірі дорівнюють аналогічним усередненим показникам на загальнодержавному рівні, значення *ПОКАЗНИК(И) ЕФЕКТИВНОСТІ* по бюджетній програмі дорівнюватиме 1. Використання такої формули також дозволить диференціювати оцінку ефективності використання фінансових ресурсів територіальних громад між собою та порівнянні із національним рівнем. Проте, повноцінне використання формули 2.1. можливе при розробці уніфікованих показників ефективності при використанні програмно-цільового методу у межах окремих бюджетних програм.

Література:

1. Наказ Міністерства фінансів України 17.05.2011 № 608 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм» / Міністерство фінансів України URL: <https://www.ibser.org.ua/legislation/zakonodavstvo-z-pmc/ocinka-byudzhethnyh-program>.
2. Малиняк Б. Аналізуємо бюджет: доступно про головне: посібник [Богдан Малиняк, Володимир Горин, Віталій Письменний] : за ред. Богдана Малиняка. Тернопіль: ZAZAPRINT, 2017. 76 с.

Тулай Оксана Іванівна

*Д-р екон. наук, професор кафедри фінансів ім. С.І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету*

ФІНАНСОВІ ДОМІНАНТИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Соціально-економічна трансформація життєво-господарського устрою України відводить фінансам те місце, яке було визначене всім попереднім розвитком господарської діяльності людства... ..

Сергій Юрій

Парадигма сталого розвитку вимагає вирішення завдань, пов'язаних із запобіганням виникненню екологічних проблем та мінімізацією негативних соціально-економічних наслідків техногенних катастроф, спричинених сучасною промисловою еволюцією. Адже господарська діяльність підприємств може завдавати природному середовищу екологічні, економічні та соціальні збитки через знищення елементів довкілля, забруднення його викидами, стоками, відходами, через нераціональне використання природних ресурсів, вичерпання природних комплексів; порушення екологічних зв'язків у середовищі існування [1, с. 16].

Окрім цього, супроводжуючись високою ресурсо- та енергоємністю виробництва, великими фінансовими витратами на ліквідацію наслідків забруднення – значно більшими, ніж попередження забруднення завдяки впровадженню екологічно безпечних технологій та методів господарювання, вітчизняна промисловість втрачає конкурентоспроможність. З огляду на це важливим є спрямування